

Пилипенко Катерина

д.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського

обліку та економічного контролю

Полтавська державна аграрна академія

м. Полтава

УМОВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

У роботі та здійсненні діяльності суб'єктів господарювання, при розробці та створенні нових технологій виникає необхідність забезпечити таємницю збереження конфіденційної інформації. Комерційна таємниця є підвидом інформації з обмеженим доступом.

Визначення поняття «комерційна таємниця» надано в ч. 1 ст. 505 Цивільного кодексу (далі – ЦК) і в ч. 1 ст. 36 Господарського кодексу (далі – ГК). Якщо їх узагальнити, то вийде, що комерційна таємниця – це відомості (інформація), що становлять для суб'єкта господарювання комерційну цінність, неправомірне розголошення яких може заподіяти йому шкоди. Комерційну таємницю віднесено до об'єктів права інтелектуальної власності (останній абзац ч. 1 ст. 420 ЦК). Комерційній таємниці властиві такі ознаки, як інформативність, конфіденційність, комерційна цінність, захищеність інформації, що становить комерційну таємницю. Ці ознаки комерційної таємниці є істотними, необхідними та невіддільними [1].

Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці (стаття 505 (2) ЦК) також їх перелік наведено в постанові КМУ від 09.08.93 р. № 611 «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» [3].

Цивільним кодексом визначено поняття комерційної таємниці та те що не

належить до неї, нами представлено на рис. 1.

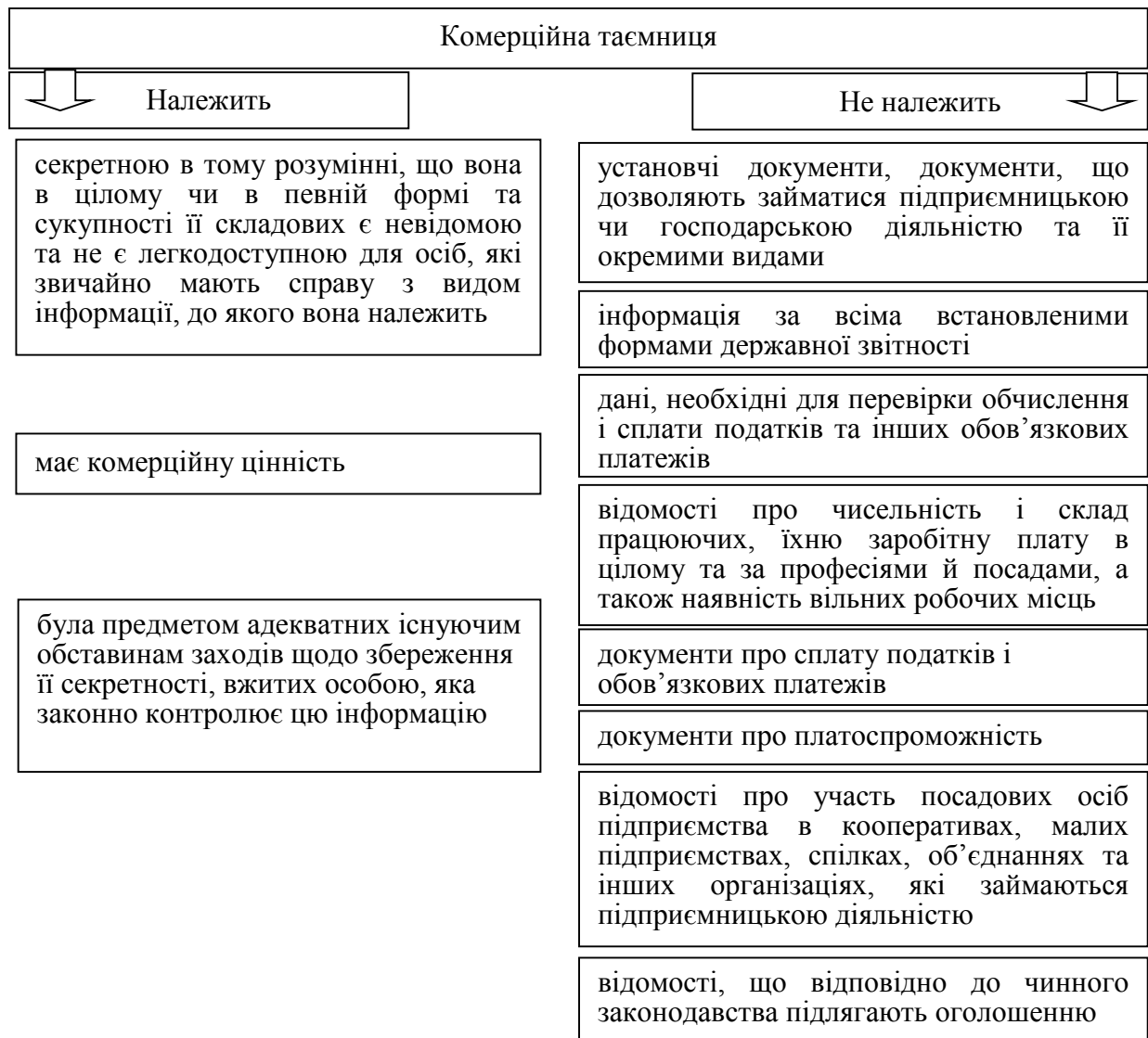

Рис. 1. Визнання комерційної таємниці згідно Цивільного кодексу

Зважаючи на усталену практику, до комерційної таємниці належить така інформація:

- рівень прибутку та цінова політика;
- плани розвитку підприємства (бізнес-плани);
- відомості про укладені або заплановані договори;
- дані про контрагентів (постачальників і покупців);
- власні винаходи та раціоналізаторські пропозиції, які не захищено авторським або патентним правом;
- власні аналітичні огляди ринку, маркетингові дослідження

Держава регламентує умови використання конфіденційної інформації. Ст. 32 Конституції України [2] та законодавчими актами встановлено заборону збирати, зберігати, використовувати та поширювати конфіденційну інформацію про особу без її згоди, за виключеннями прямо передбачених законом.

Держава забезпечує захист комерційної таємниці суб'єктів господарювання відповідно до вимог Господарського кодексу та інших законів

Для забезпечення законних прав фізичних і юридичних осіб на володіння, користування та розпорядження інформацією, яка становить комерційну таємницю, чинне законодавство України передбачає адміністративну, цивільну чи кримінальну відповідальність у разі порушення цих прав. Порушеннями вважаються:

- необґрунтована відмова від надання відповідної інформації;
- надання інформації, що не відповідає дійсності;
- умисне приховування інформації;
- розголошення державної або іншої таємниці, що охороняється законом, особою, яка повинна зберігати цю таємницю;
- порушення порядку збереження

На практиці одним із дієвих засобів захисту комерційної таємниці є прийняття суб'єктом господарювання положення про комерційну таємницю, інструкції щодо нерозголошення та переліків відомостей, що становлять комерційну таємницю, письмово попередивши про відповідальність за її розголошення працівників. Працівник, у свою чергу, засвідчує підписом факт ознайомлення із положенням про комерційну таємницю та переліком відомостей, що становлять комерційну таємницю, а також про відповідальність за порушення комерційної таємниці. Цими документами має бути унормовано обіг інформації, використання, заборони чи обмеження. Також додатково необхідно унормувати відповідні положення у трудових договорах та посадових інструкціях персоналу. В окремих випадках, залежно від виду діяльності суб'єкта господарювання, доцільно було б внести відповідні корективи до статуту [4].

Законодавчо в Україні як в цивільно-правових, так і в трудових відносинах діє принцип свободи договору. Законодавство не зобов'язує фізичні особи, що знаходяться в трудових відносинах з підприємствами, підписувати паперові зобов'язання про нерозголошення комерційної таємниці. Якщо робота з відповідною інформацією входить до трудових обов'язків, працівник зобов'язаний дотримуватися розпоряджень роботодавця щодо порядку захисту комерційної таємниці. Однак, підписавши такий договір працівник визнає, що він обізнаний щодо наявності комерційної таємниці, її нерозголошенням і не використанням для отримання неправомірної вигоди.

Необхідно зазначити, що статтею 231 Кримінального кодексу України встановлено відповідальність за умисні дії, спрямовані на отримання відомостей, які становлять комерційну або банківську таємницю, з метою розголошення чи іншого використання цих відомостей, а також незаконне використання таких відомостей, якщо це спричинило істотну шкоду суб'єкту господарської діяльності [5]. Статтею 232 Кримінального кодексу України встановлена кримінальна відповідальність за умисне розголошення комерційної таємниці або банківської таємниці без згоди її власника особою, якій ця таємниця відома у зв'язку з професійною або службовою діяльністю, якщо такі дії вчинені з корисливих чи інших особистих мотивів і завдали істотної шкоди суб'єкту господарської діяльності. У разі відсутності істотної шкоди за такі дії передбачена адміністративна відповідальність відповідно до ч. 3 ст. 164-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Бізнес повинен використовувати норми, які стосуються захисту комерційної інформації, та з цією метою отримувати необхідну правову допомогу у фахівців юридичних компаній, зокрема і Європейської правничої компанії.

Література

1. Як покарати працівника за розголошення комерційної таємниці
URL:<https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-zarplaty-i-kadry-3-kak-nakazat-rabotnika-za-razglasheniekommercheskoj-tajny>

2. Конституція України від 28 червн. 1996 р. № 254к/96-ВР URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

3. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435 URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

4. Основні напрямки охорони комерційної таємниці
URL:<http://ukr.vipreshebnik.ru/gospodar-pravo/4386-osnovni-napryamki-okhoroni-komertsijnoji-taemnitsi.html>

5. Кримінальний кодекс України від 05 січ. 2001 р. № 2341 URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>